

יוסף וזהבה אורלן ז"ל ממייסדי המושבה קדימה ומראשוני
המתישבים בה

סבא שלי יוסף אורלן ז"ל עלה ארצה בשנת 1926 מהעיר סלונים בבלרוסיה, לאחר לימודים בישיבת נוברהדוק. סבתא שלי זהבה אורלן ז"ל עלתה ארצה בשנת 1933 מהעיר דלטין שבחבל גליציה בפולין.

סבא כתב בזיכרונותיו שבשנת 1926 היה בן 21 ועדיין למד בישיבה ולמרות שהצטיין בלימודים, לא חיפש קריירות, הוא החליט לבוא לארץ ישראל כדי לבנות אותה. הוא החל את עבודתו בארץ בפתח תקוה בכיבוש עבודה עברית. כאן בארץ ישראל סבא וסבתא שלי נפגשו.

בשנת 1932 ניהל סבא את החריש הפוליטי בקדימה בשליחותו של יהושע חנקין ז"ל וכשנה לאחר מכן סבא וסבתא התיישבו בקדימה, שם נולדו להם חמישה ילדים.

ב 1973 אירע אסון במשפחה, שמואל בנם נהרג במלחמת יום הכיפורים בקרב על רמת הגולן. לפני מותו הוא קיבל הסמכה לרבנות. הוא היה צנחן והיה כל כך גאה בכך. לפני מלחמת יום הכיפורים ביקשו ממנו לעבור לשיריון בגלל מחסור בכוח אדם. התפילין של שמואל הי"ד, שהיו איתו בטנק לא נפגעו, ומאז מותו של שמואל, סבא השתמש בתפילין שלו. צוואתו של סבא היתה לעשות הנצחה לשמואל הי"ד במושבה קדימה בה נולד וגדל. הוא ביקש כי שכונה חדשה שתבנה על האדמה אותה רכש סבא מיהושע חנקין, תקרא רמת שמואל על שמו. באפריל 2004 החליטה המועצה המקומית קדימה על מתן שם לשכונה חדשה הנמצאת היום בין הרחובות החצבים והסחלבים, שכונת רמת שמואל.

סבא וסבתא שמרו על אורח חיים דתי למרות שגרו במושבה חילונית. הם היו חלוצים ציונים דתיים. סבא היה חבר המועצה במושבה מטעם "הפועל המזרחי". בכל הקשור לנושאי הדת במושבה סבא וסבתא תמיד

היו מעורבים ופעילים, סבא דאג להביא ספר תורה למושבה, וכן דאג להגדלת מבנה בית הכנסת הקטן שהוקם בלב המושבה ויזם את הקמת הכיפה שעליו. סבא וסבתא ז"ל היו אהובים מאד על כל חברי המושבה, הם היו פעילים בקהילה הקטנה שצמחה במושבה וסייעו בכל שנדרש. הם חיו בצניעות וביתם תמיד היה פתוח. הכנסת האורחים שלהם ראויה להערכה. ביום העצמאות תשמ"ז 4 למאי 1987 הוענקה לסבא שלי תעודת כבוד תואר יקיר קדימה. הוא היה הראשון לו הוענקה תעודה זו. אין ספק שתרומתם של סבא וסבתא שלי יוסף וזוהבה אורלן ז"ל להקמת המושבה הינה גדולה ומבורכת.

סבא פתח את בנק הפועלים הראשון במושבה, וכך הוא כתב בזיכרונותיו: "בסוף שנת 1932, התאספו בתל אביב כל קוני האדמה בקדימה, ואחד הסעיפים היה האם לעשות הגרלה על החלקות והמגרשים או להתישב בלי הגרלה. הוחלט לעשות הגרלה וזה לא היה לטובת המתיישבים הראשונים, כי המתיישבים הראשונים היו פועלים חקלאים חסרי אמצעים. פנינו לסוכנות מחלקת ההתיישבות שיעזרו לנו להתבסס במקום, הם ענו לנו: אם תמסרו את אדמתכם לקרן הקיימת תקבלו תקציבים כמו כל המושבים. הסכמנו למסור את אדמתנו לקרן הקיימת אך כיון שהקרן הקיימת קיבלה רק גוש ולא חלקות בודדות, התחלנו לאט לאט להקים משקים בלי שום עזרה מהמוסדות, עד שבשנת 1944 פרצה מחלת הדבר של העופות, קראו לזה מחלת ניוקסל על שם עיר באנגליה כי האנגלים הביאו את המחלה מאנגליה, ובמשך זמן קצר לא נשאר אף עוף בארץ. בעלי המשק הפסידו כמעט את כל כספם, כי רק חלק קטן הספיקו לשחוט. האגודה השיתופית להספקה, ולשלוח את התוצרת, היתה במושבה אחת כזו שנקראה "אגרא". המרכז של האגודה ברנשטיין דאג לאשראי שקיבלו בעלי המשק בהספקה וכל אחד מהמתיישבים היה חייב הרבה כסף לאגודה. זה הסתכם בסכום של ששת אלפים לירות שזה היה סכום של 30 אלף דולר (כי כל לירה היתה אז 5 דולר).

בשנת 1947 חברת ההספקה דרשה שיחזירו לה את הכסף , אחרת הם יעשו עיקול על המשקים, והרפתנים לא יכלו להמשיך הואיל ולא היה בית קירור, וכשהיו מביאים את החלב הוא היה חמוץ בגלל חוסר בקירור והיו שופכים את החלב, אז ברנשטיין התפטר ואני קיבלתי את התפקיד להיות מרכז אגרא. כשבאתי בפעם הראשונה להספקה, יצאו לקראתי המנהל שלוסברג, ומנהל החשבונות הראשי ואמרו לי מה אתם רוצים מאיתנו, כל ההון החוזר שלנו הוא 18 אלף לירות. עוד שתי אגראות כאלו אנחנו יכולים ללכת הביתה. אמרתי להם, אני לא שפכתי את הדם הזה ואני לא חייב לאגרא אף פרוטה. אני קיבלתי את התפקיד הזה בכדי לשלם לכם את כל הכסף, ואני מבקש מכם לא להפריע לי, אם כן כל הכבוד לך. כשהייתי בא היו קמים לפני, הלכתי לסוכנות למחלקת ההתיישבות. לראש המחלקה קראו ד"ר יעקב, שאלתי אותו כמה עולה לסוכנות לישב מאה משפחות? הוא אמר מה זה משנה לך? עניתי, אני רוצה לדעת אם כדאי לפזר ישוב בגלל ששת אלפים לירות? ואני מספר לו מה המצב ומבקש אותו שהסוכנות תיתן הלוואה לכל אחד שחייב לאגרא כסף והם יחתמו על התחייבות לסוכנות על הסכומים שחייבים והסוכנות תשלם להספקה את הששת אלפים שקל. הוא חשב קצת ואמר לי אם תעשה מה שאני אומר לך, אני אעשה הכל וגם אפתח לך בנק שלא תוציא הספקה בלי תשלום. למי שאין כסף שיקח הלוואה בבנק ולא ימכור בשוק שחור את התוצרת. קיבלתי עלי לבצע את זה לא למכור הספקה לבעלי משק רק לפי התוצרת ששלחו, זה לא היה לי כל כך קל אך בע"ה הצלחתי לבצע. הלכתי לתנובה וביקשתי הלוואה סך של 300 לירות לבנות בית קירור והם מיד אישרו לי. עם הסכום הנ"ל פניתי למהנדס שיעשה תוכנית של 3 חדרים, אחד לארגז קירור, אחד למזכירות ואחד בשביל הבנק. ד"ר יעקב נתן 1000 לירות וקיבל מבנק אגלו פלשתין (שנקרא היום בנק לאומי) 1000 לירות סה"כ 2000 לירות. אחד החברים אדמוזון המנוח התנדב לעבוד בהתנדבות בבנק, הוא עבד כמה חודשים , אחר כך קיבלתי פקידה במשכורת חלקית, לבנק קראו "מלווה וחיסכון". קראתי לאסיפת חברים לתת שם לבנק והחברים החליטו בנק הפועלים".

ורדה וייסקופף